

Donald Kiraly, Sarah Signer,
**Scaffolded Language
 Emergence in the Classroom,
 From Theory to Practice**

Berlin: Frank & Timme GmbH, 2017, 141 p.
 ISBN: 978-3-7329-0259-0

Bár a kizárólag frontális, szövegalapú, tekintélyelvű és száz százalékig tanárközpontú nyelvoktatás napja szerencsére többé-kevésbé már leáldozott, a korábbi módszerek árnyékától nem olyan könnyű szabadulni. Kevés olyan módszerrel találkozni, amely teljesen szakít ezekkel a hagyományokkal: jelen könyv tárgya, a *scaffolded language emergence* (SLE) azonban épp ebbe az irányba kíván lépéseket tenni. Nem módszer: szemléletmód, szögezik le a szerzők. Maga a megközelítés fiatalnak számít, Don Kiraly mindössze tíz évvel a könyv megjelenése előtt dolgozta ki és kezdte alkalmazni tizenhárom nyelv, köztük a magyar oktatása során a ma-inzi Johannes Gutenberg Egyetem Fordítás-tudományi, Nyelvészeti és Kultúratudományi Intézetében. Jelen kiadvány az első összefoglaló jellegű publikáció a témában, amelyet a szerzők szándéka szerint javított kiadások és további publikációk követnek majd.

A könyv célja, hogy ismertesse a szemléletmód mögött meghúzódó gondolatokat és elméleti hátteret, összefoglalja az eddigi tapasztalatokat és eredményeket, és a megközelítés kipróbálására biztassa, illetve irányelvekkel lássa el az érdeklődő oktatókat. A fentiek értelmében és a szerzők által is bevallottan a beható, reprezentatív vizsgálatok és a szemléletmód sikerességének egyértelmű bizonyítása még várat magára. Arról sem áll rendelkezésre információ, hogy pontosan milyen mintát és milyen módszerekkel vizsgáltak. Mindezek ellenére a könyv fontos kérdésekre ad eredeti választ, és izgalmas javaslatokat tesz, amelyeket érdemes fontolóra venni.

Kiraly elmúlt harminc év során végzett munkája az autentikus projektalapú fordításoktatás és a konstruktivista nyelvpedagógia

terén magáért beszél. A szemléletmódot ő dolgozta ki, és az azt alkalmazó kurzusok vezetőit is rendszeresen ő instruálja. A könyv első része, avagy az elméleti háttér ismertetése és a szemléletmód bemutatása az ő tollából származik. A könyv társszerzője, Sarah Signer szintén az intézet oktatója, aki, mivel a szemléletmód kidolgozásában és a kurzusok levezénylésében nem vett részt, pártatlan szemlélőként ad számot az eddigi tapasztalatokról a második részben. A szemléletmódról és az eddigi kurzusokról készült hét, a jelek szerint igen értékes szakdolgozat eredményeit összegzi. A könyv harmadik része rövid összefoglalás, szintén Kiraly munkája.

Ami az SLE történetét illeti, számos módszerből, irányzatból merítkezett, amelyekről a könyv első része hűségesen és részletesen be is számol. A fontosabb források és elődök között említhetjük – ahogy a szemléletmód neve is mutatja – az állványozást (*scaffolding*: Vigotszkij, Bruner) és az emergenciát (*emergence*), ezenkívül a természetes módszert (*natural approach*: Krashen, Terell), az audiovizuális módszert (SGAV), a cselekedtető módszert (*total physical response*, TPR: Asher) és a szociális konstruktivizmust.

Annak ellenére, hogy az SLE számos eleme nem új, az eredmény határozottan eredeti és inspiráló. A szemléletmód lényege a következőképpen foglalható össze: 1) A nyelvtanulók nem gondosan előre elkészített tudáscsomagot kapnak, a nyelvvel a maga komplexitásában, közel természetes körülmények között szembesülnek. 2) A kurzusnak nem tanárai, hanem anyanyelvű vagy közel anyanyelvű segítői (facilitators) vannak. A szerepük sokkal kevésbé központi, mint a legtöbb eddig ismert keretrendszerben, inkább koordinátori, animátori pozícióból tevékenykednek. Azon túl, hogy megtervezik az irányelvek alapján az egyébiránt teljesen egyedi kurzusukat, egyenrangú félként kooperálnak a tanulókkal. Ennek köszönhetően a tanulók részéről nagyobb szerephez jut az önállóság és a felelősségvállalás. 3) A kurzus során a résztvevők kizárólag az

elsajátítandó nyelven kommunikálnak, ami a jelek szerint, különösen abban az esetben, ha a tanulóknak nincs előzetes ismeretük a nyelvről, erősen csökkenti az interferenciát. 4) Mind a környezet, mind a felhasznált gyakorlatok hitelesek vagy a hitelesség érzetét keltik. Egy-egy kurzus többnyire külön világot alkot és modellál, amellyel a tanulók minél több érzékszerv bevonásával ismerkednek, a lehetőségek szerint minél élethűbb tevékenységek és szituációk, pl. közös főzés, vásárlás, városnézés vagy azok szimulálása segítségével. 5) A konstruktivizmus értelmében elengedhetetlen motívum az élénk interakció, mind a résztvevők között, mind a résztvevők és a környezet között. A mozgás szerepe kulcsfontosságú.

A pozitív tapasztalatok és látványos sikerek mellett a nehézségekről és az eddig tapasztalt kisebb-nagyobb buktatókról is őszinte és részletes beszámolót olvashatunk. Utóbbiakat talán úgy összegezhetnénk, hogy azokban az esetekben, amikor a résztvevők – akár a tanulók, akár a segítők – nem tudtak elvonatkoztatni a hagyományosnak mondható módszerektől, nehezen tudtak élni az SLE-kurzus nyújtotta lehetőségekkel. Ezek olykor csak kezdeti nehézséget jelentettek, más esetekben erősen befolyásolták a kurzus sikerességét, legalábbis az adott résztvevő számára. Valószínűleg, mint olyan sok más eszköztől, az SLE-szemléletmódról is elmondható, hogy az alkalmazhatósága erősen függ attól, kik alkalmazzák. Ugyanakkor azok, akik más jellegű kurzusok során akár tanulóként, akár oktatóként nem találták meg a számukra megfelelő megközelítést, vagy egyszerűen bővíteni szeretnék az eszköztárukat, hasznosnak fogják találni ezt a könyvet. A jellemzőiből kiindulva feltételezhető, hogy a szemléletmód leginkább B1-B2-es szintig működik igazán jól, mielőtt előtérbe kerülne az elvont témák és finom árnyalatok, azonban a szerzők tapasztalatai szerint pozitív hatásai abban az esetben is érezhetőek, ha az adott tanuló az SLE szempontú alapozás után hagyományosabb módszerekre tér át.

A megközelítés egyik központi célja, hogy a nyelvtanulás holisztikus tevékenység legyen, a tanulók ne csupán a kognitív képességeiket alkalmazzák. Az eredmény mozgalmasság és emberközpontú. Izgalmas megfigyelni, hogy e gondolkodásmód nyomai magán a könyvön is megmutatkoznak. Az elméleti ismertető egyben szakmai önéletrajzként vagy ars poeticaként is funkcionál. A nyelvetet tökéletesen szakszerű és precíz, mégis színes és olvasmányos, ugyanakkor a szigorúan tudományos nézőpont ellenére is sok helyen hordoz személyes árnyalatot. Az információk sem lineáris rendben érkeznek: fokozatosan egy összetett ám teljesen átlátható hálózat rajzolódik ki. Nem kapunk megkérdőjelezhetetlen tudáscsomagot, segítséget és irányelveket azonban igen, ha magunk is alkalmazni szeretnénk az olvasottakat.

Galambos Dalma

Kovács László
Márka és márkanev
Márkakutatás és nyelvészet –
metszéspontok, lehetőségek,
kihívások.

Segédkönyvek a nyelvészet
tanulmányozásához 197., Budapest: Tinta
Könyvkiadó, 2017. 360. p.
ISBN 978-963-409-113-4

Kovács László márkanevekről szóló kötete jól példázza a nyelvtudomány, elsősorban az alkalmazott nyelvészet tág kereteit, alkalmazhatóságának széles körét. Ezt már a kötet címe is tükrözi, amelyben a szerző egyszersmind a kutatás lehetőségeit, kihívásait, valamint a más tudományokkal érintkező metszéspontokat mutatja be. a magyarországi márkakutatások eddig legfőképpen a marketing és gazdaságtudományok felől közelítettek, összefoglaló jellegű nyelvészeti kutatás a témáról ezidáig nem jelent meg. Ám ahogy